

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
**Agencija za nadzor osiguranja
Federacije Bosne i Hercegovine**

Broj: 02-06.3-04-4313/24
Sarajevo, 03.12.2024. godine

DRUŠTVA ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE

n/p Uprava društva

PREDMET: Preporuke za Izvještaj o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti – dostavljaju se,

Poštovani,

Nakon izvršenih analiza dostavljenih „ORSA izvještaja“ za 2023. godinu, te održanih sastanaka sa upravama društava za osiguranje, nosiocima funkcije u pravljanja rizicima i ovlaštenim aktuarima, čija su tema bili dostavljeni prvi ORSA izvještaji za 2023. godinu, kao i istaknuti zahtjev pojedinih društava za osiguranje, Agencija za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija za nadzor) u skladu sa članom 128. Zakona o osiguranju („Službene novine Federacije BiH“, br: 23/17, 103/21) daje sljedeće

P R E P O R U K E

1. Unapređenje dokumentacije i praćenje smjernica

- Preporučuje se da društva razviju detaljniju internu kontrolu nad pripremom i praćenjem sadržaja ORSA izvještaja, osiguravajući da svi ključni elementi smjernica budu pokriveni u skladu sa aktom Agencija za nadzor broj: 02.-05.1-04-4000/23 od 13.12.2023. godine kojim je društvima za osiguranje dostavljena uputa o sadržaju ORSA izvještaja, na način da je u tabelarnom pregledu detaljno opisan sadržaj svakog od minimalno propisanih poglavlja ORSA izvještaja iz člana 8. Pravilnika o vrstama i sistemu upravljanja rizicima u društvu za osiguranje i društvu za reosiguranje („Službene novine Federacije BiH“, broj 16/23, u daljem tekstu: Pravilnik o rizicima).

2. Formiranje ORSA timova i uključenost Uprave društva

- ORSA izvještaj treba dati uvid koje ključne funkcije i resursi su uključeni u ORSA proces, koje su uloge i obaveze ključnih funkcija, te kako je ORSA integrisana u sistem upravljanja rizicima,
- ORSA izvještaju treba da ima navedene uloge uprave društava za osiguranje, njihove sadašnje i buduće aktivnosti, te provedene konkretne mjere kao rezultat usklađenosti strategije poslovanja, poslovnog modela, utvrđenog rizičnog profila i apetita za rizikom.

3. Formalizacija registracije i katalogizacije rizika i poboljšanje u procjeni i kvantifikaciji rizika

- Društva trebaju uspostaviti odvojene registre i kataloge rizika u skladu sa odredbama Pravilnika o rizicima, sa sadržajem propisanim navedenim pravilnikom,
- Katalog rizika treba sadržavati sve rizike koji su analizirani, procjenu značajnosti svakog rizika, opis metodologija na koji način se isto radi te predložiti mjere za ublažavanje njihovih uticaja,
- Uz kvantitativne podatke procjene rizika potrebno je i detaljno pojašnjenje procjene istih,
- Ukoliko društvo koristi dodatne pretpostavke potrebno je da one budu detaljno objašnjene te da se navedu razlozi zbog kojih su iste uvedene u izračun.

- Prilikom izračuna dodatnog solventnog kapitala obveznice BiH tretirati kao obveznice zemalja članica Evropske Unije.
- Potrebno je posvetiti pažnju tržišnim i kreditnim rizicima koji nisu bili predmetnom dovoljne analize te isti nisu na adekvatan način kvantificirani,
- Za kvalitativno procijenjene rizike potrebno je navesti metodologiju i način procjene.

4. Apetit za rizik

- Izjava o apetitu za rizik treba između ostalog sadržavati strateške ciljeve društva, parametre u odnosu na koje se isti prate kao rezultat kratkoročnog planiranja u skladu sa dugoročnim ciljevima društva za osiguranje.
- U Izjavi o apetitu za rizik je potrebno:
  - iskazati numeričku veličinu apetita u odnosu na određivi parametar poslovanja društva,
  - navesti način na koji je definisana tolerancija na rizika i koja su ograničenja rizika definisanih u ORSA-i,
  - dati pojašnjenje tolerancije rizika tokom procesa poslovnog planiranja te povezanost tolerancije na rizik i poslovne strategije,
  - postavljanje jasnog i dovoljno pouzdanog okvira za upravljanje rizicima koji će biti razmjerni veličini i složenosti društva, te dati njegovo pojašnjenje.

5. Stres testovi

- Napraviti stres testove u koje će se uključiti svi relevantni rizici uključujući i one koji predstavljaju izazov za poziciju solventnosti društva
- Prilikom odabira stres scenarija posebno voditi računa da:
  - trebaju biti povezani sa profilom rizičnosti uzimajući u obzir sklonost preuzimanja rizika
  - potrebno je uzeti u obzir i realizaciju više scenarija u isto vrijeme
  - analizirati vanredne scenarije stresova.
- Nakon svakog testiranja navesti i odgovarajuću mjeru koja će biti poduzeta od strane uprave društva za osiguranje a koja će sadržavati jasne i konkretne aktivnosti sa definisanim nosiocima aktivnosti i procijenjenim okvirom za poboljšanje.
- Obzirom na planske aktivnosti u narednom periodu preporučuju se sljedeći scenariji za stres test:
  - za poslove neživotnih osiguranja uvođenje liberalizacije i model pada prosječne premije obaveznog osiguranja od automobilske sa minimalnom razradom modela pada premije u prvoj, drugoj i trećoj godini,
  - za poslove životnih osiguranja pandemijska bolest sa povećanjem riziko smrti za 15-20%.

6. Razrada poslovnog modela i strategija upravljanja rizicima

- Preporučuje se dodatno razrađivanje poslovnog modela u okviru ORSA izvještaja, uključujući strategije za nošenje sa predstojećim izazovima kao što su liberalizacija osiguranja od autoodgovornosti i promjena regulatornog okruženja.
- U planiranom poslovnom modelu je potrebno navesti i uticaj rezultata poslovanja društva u prethodnom periodu te prilagodba budućim aktivnostima i izazovima na tržištu,
- Društva bi trebala unaprijed razraditi planove za djelovanje u slučaju materijalizacije rizika koji su proizašli iz nepovoljnog scenarija,
- Potrebno je povezati strategiju poslovanja društva sa profilom rizičnosti,
- Ukoliko je bilo promjena u profilu rizičnosti, potrebno je napraviti poređenje sa prethodnom procjenom i navesti koji su razlozi za promjene
- Navesti koja su poboljšanja i promjene urađeni u sistemu upravljanja rizicima
- Navođenje svih relevantnih i pravovremenih informacija na dovoljno jasan način kako bi se omogućilo razmatranje i donošenje odluka.

7. Redovna primjena ORSA rezultata u donošenju strateških odluka

- ORSA izvještaj koristiti kao osnov za donošenje strateških i poslovnih odluka,
- Provođenje vlastite procjene rizika u društvu za osiguranje bi trebao biti efikasan alat koji omogućava predviđanje rizika, a ne samo regulatorna obaveza dostavljanja ORSA izvještaja.
- U ORSA procesu potrebno je izraditi slijedeću dokumentaciju:
  - politiku vezanu za provođenje vlastite procjene rizika,
  - dokumentovanje održanih ORSA sastanaka,
  - interni izvještaj o svakoj ORSA-i,
  - izvještaj dostavljen Agenciji za nadzor.

8. Uvođenje novih rizika u strategije upravljanja rizicima

- Razmatrati uticaj daljnjih povećanja kamatnih stopa i potencijalnih iznenadnih rizika povećanja/pada premija,
- Uticaj inflacije,
- Klimatske promjene,
- Digitalni i kibernetički rizici.

Navedene preporuke imaju za cilj upoznavanje društava za osiguranje/reosiguranje sa očekivanjima Agencije za nadzor kod postupanja u skladu sa odredbom člana 8. Pravilnika o rizicima, te predstavljaju smjernice za poboljšanje kvaliteta ORSA procesa i osiguranje usklađenosti sa regulatornim standardima. Primjena preporuka će doprinijeti jačanju otpornosti društava na rizike i boljoj pripremi za buduće izazove.

S poštovanjem,

Dostavljeno:

1. Naslovu
2. Predmet
3. Arhiva

DIREKTOR

Ivan Luburić

